

وقف هذه الدرر السنيات في بديع الكلام والمقامات
سلطاننا السلطان ابن السلطان السلطان الغازي
عثمان خان ابن السلطان مصطفى خان جعل الله بره
تبصرة للعباد الانجاب وانا الداعي له وليسر
الحاج ابراهيم حنيف المفتش باوقاف الحرمين
المحترمين غفر له

Naṣīhat ül-Mulūk ve-Erkān-i Devlet.

5

CEMAL IŞIN MİKROFİLM SERVİSİ

Tepebaşı - 147/1 Tel : 44 43 50 İstanbul.

No. :

sim / om	PROF. NİY[illegible] B[illegible]
Kitabın adı / om du manuscrit	NASİ[illegible]AT EL - M[illegible]K
Numarası / uméro du manuscrit	2637
Kütüphanesi / ibliothèque	NURUOSMANİYE
Varak adedi / ombre de pages	29
Eb'adı / urface	212 x 128 – 155 x 69
Çekiliş tarihi / Date	23/1/1958
zahat / bservations	ESKİ KÂĞIT KAPLI [illegible], SIRTI MEŞİN, MIKLEBLİ

CEMAL IŞIN MİKROFİLM SERVİSİ
Tepebaşı - 147/1 Tel : 44 43 50 İstanbul.

No. : 5 - A

İsim Nom	PROF. NiYAZi BERKES
Kitabın adı Nom du manuscrit	NASiHAT EL - ~~MÜLK~~ Mulûk
Numarası Numèro du manuscrit	2637
Kütüphanesi Bibliothèque	NURUOSMANiYE
Varak adedi Nombre de pages	29
Eb'adı Surface	212 x 128 - 157 x 63
Çekiliş tarihi Date	23/1/1958
İzahat Observations	EBRÜ KÂĞIT KAPLI KAPLI, SIRTI MEŞİN, MIKLEBLİ

142.147

هذا كتاب نصيحة الملوك واركان الدول

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لوليه والصلوة على نبيه محمد وآله اجمعين
وبعد معلوم خواص واكثر عوامدر كه متلاشی
طقسان دورت تاريخندن بيكيوز طقوز سنه سنه
١١٠٩
منعقد اولان صلح كبيره كلنجه واقع اولان تغيرات
وخلل وزللو كفار خزلهم الله استعلاسنه باعث
ندر بو فقير آيات عظام واحاديث نبويه وكتب فقه
وتواريخدن بو كتابی دخی جمع وتحرير ايدوب وعرف
ناسه متعلق اولان محللردن برقاچ نوع ادب ايله نجه
زمان مشورت برله قليل البضاعه وادراك اولدوغم
حالده شويله بيانه كتوروب نصيحت الملوك ديو تسميه
ايلدم پس نصيحت ملوكه مناسب بعد القرآن حديث
رسول الله در ايمدی احاديثدن دخی خاطره شويله

حطور

خطور ايلديكه تواتر مرتبه سنه ايرشمش مقامه
مناسب برايكی قاچ حديث شريف انتخاب ايدم
اما شويله كه مبانيسی يسير معانيسی كثير اوله بو فكر ايله
نجه ايام انديشه ده ايكن كلام درر سيد البشردن
من حفظ على امتى اربعين حديثا من سنتى ادخلته
يوم القيمة فى شفاعتى حديث شريفی خاطره كلوب
اربعينياتدن دخی علی قاری مرحومك جمع ايلدوكی
حديث اربعين مقام ايجازده مناسب تحرير اولنوب
تحت اللفظ بر معنی ايله اكتفا اولندی قال عم
الايمان يمان يعنی اهل يمن طوغری ايمانه كلمه لريله كويا
انلره منسوب اولدی الايمن فالايمن يعنی بر ايشه
مباشرتده صاغ طرف ايله بدا ايدوك ترجيح ولنمق
كرك اختبر تقله يعنی خلقی تجربه ايله تا بغض ايده سن
ارحامكم ارحامكم يعنی صله رحمه ملازمت ايديكز
اشفعوا تؤجروا يعنی شفاعت حسنه نی ايديكز تا كه
ماجور اوله سز اعلنوا النكاح يعنی نكاحی اشكاره ايديكز
اكرموا الخبز يعنی اتمكه تعظيم ايديكز الزم بيتك يعنی

اویکه ملازمت ایله زیرا زمان ملازمة البیوت

مداومة السکوت زمانیدر تهادوا تحابوا یعنی

هدیه‌نی ویرك و آلك بینکزده محبت اولسون

الحرب خدعة یعنی جنك حیله ایله اولور حتی جنك

اوندر طقوزی حیله دردیدیلر الحمی شهادة

یعنی حمی سببیله فوت اولان حکماً شهید اولور

الدین النصیحة یعنی دینك قوامی و عمادی نصیحتدر

سددوا وقاربوا یعنی الله عظیم الشانه تقرب ایدیکز

شرارکم عزابکم یعنی سزك شرلیکز ازکن اولنلر بکزدر

الصبر رضا یعنی صبر صاحبنی مقام رضایه ایلدر الصوم

جنة یعنی اوروج ایکی جهاندن فالقاندر دنیاده معاصیدن

آخرتده ناردن الطیرة شرك یعنی برشئ شوم طوتوب

اللهك قضاسندن قاچمق شرکدر العاریة مؤداة

یعنی آریتی ولانك ردی واجبدر العدة دین یعنی

وعده سنه وفا واجبدر العین حق یعنی نظر اصابت

ایدر الغنم برکة یعنی قیون برکتدر رحمت ذاتنك نعم خدا

لایعددر انجق دومده قیون ایله اوزم عربده دوه ایله خرما

نعملرینه

نعملرینه فهمتا اولور نعمت اولماز المجد عورة یعنی

اوبلو عورت برندر غدا ولنور قفلة کغزوة یعنی سفردن

جنك ایتمك سزن بحسب الاقتضا رجوع ایتمك تما ما

سفر حکمنده در قیدو توکل عمرو نامنده برکسنه دیدیکه

یارسول الله دوه‌می صالی ویریمده توکل ایدیم دیدکده

سعادت ایله لابل قید و توکل بیوردیلر یعنی دوه‌کی محکم

بغله صکره اللهه اصمرله ای قدموا الکبرا الکبر یعنی

امورکزده بیوکلری تقدیم ایدیکز موالینا منا کرام

واحترامده موالیمز بزدندر یعنی عتقاء سادانه اکرام

ایدك المؤمن مکفر یعنی نفسنده و مالنده مصاب اولن

مؤمن مکفردر المحتکر ملعون یعنی طعام زیاده بهایه

چقسون دیو حبس ایدن ملعوندر یعنی درجه الخیاردن

بعیدر المستشار مؤتمن یعنی مشاوره اولنان کسنه

امین کرك ایمدی نصحی ترك جائز دکلدر حتی اول امور

باشه چقه المتنعل راکب یعنی لابس النعل اولان کس

راکب للدابه کبیدر حکماً النار جبار یعنی آتشده هلاك

اولنك دی هدردر النار عدو یعنی آتش دشمندر

احترازکرك النبي لا یورث یعنی پیغمبر کسنه وارث
اولماز مال ترك ایتمزکه حتی وارث اولنه لر الوتر یلیل
یعنی وتر نمازی کیجیه مخصوصدر لا تتمنوا الموت
یعنی موتی تمنی ایتمك لا تغضب یعنی شرع عفوینی
تجویز ایلدوکی ایشده غضبی ترك ایدوب حلیم اول
لا ضرر ولا ضرار یعنی کسنیه ضرر قصد ایتمه اخرك
سکا ضرر دینه دخی راضی اولمه لا وصیة لوارث
یعنی وارثه وصیت اولماز ید الله علی الجماعة یعنی الله عظیم
الشانك حفظی اهل اسلام جماعتی اوزرنه در ایمدی
انلردن مفارقت ایتمکز جماعة مداومت ایدن الله نك
حفظنه در الیمن حسن الخلق یعنی ایو خویلو آدمده
میمنت وارددر اکا بناءً روایت اولندی عن الحسن
عن الحسن عن ابی الحسن عن جد الحسن ان احسن
الحسن الخلق الحسن ارباب علومه مخفی دکلدر که حضرت
رسول الله علیه السلام دن و نفسکزن افصح فصحا ایار کزین رضوان
الله علیهم اجمعین درانلرك حکم و خطب و نصایحلری
تعد و احصادن اکثردر خصوصا رسول مکرم علیکم

بسنتی

بسنتی وسنة الخلفاء الراشدین ودخی الخلافة
بعدی ثلثون سنة دیو خلافتلرینك حقیتنه اشارت
بیورمشلردر و بناءً علی ذلك علی سبیل التبرك هر بر
صاحب سعادتك برایکی قاچ کلمه لرینی تحریر ایدوب
مقصد حصولنه شروع ایدهرز ان شاء الله تعالی من کلام
الصدیق الاکبر رضی الله عنه من ذاق خالص حب الله شغله
ذلك عن طلب الدنیا واستوحش عن جمیع البشر
یعنی بر کسنه نك قلبنده خالص محبت الله اولسه
اول محبت انی دنیا طلبندن منع ایدر و جمیع مخلوقاتدن
وحشت ایتدورر المرأة کلها شر واشر منها انه لا بد
منها یعنی عورت شردر لکن لازم اولمسی وجودندن
زیاده شردر اشرف فعال الکریم غفلته عما یعلم یعنی
کریم اولان کسنك فعللرینك زیاده شرفلیسی شرع
وسعت ویردوکی مرتبه بلدوکی مکارهدن غفلت
ایدی ویرمه سیدر اضعنا عمرنا فی غیر شیء فیا لهفی
علی تلك الاضاعة یعنی بز عمرمزی یوقیرده ضایع
ایلدك پس بزم غصه مز اول اضاعت عمر اوزرینه در

اصلح نفسك يصلح لك الناس يعنى سن كندو نفسكى
اصلاح ايله حتى خلق سنك حقكده صالح اوله لر
العجز عن درك الله ادراك والبحث عن سر الذات
اشراك يعنى رب تعالينك كنهيله بلمدن عجز كتورمك
بلمكدر زيرا خدانك سر ذاتندن بحث شركدر لا مع
الصبر مصيبة ولا مع الجزع فائدة يعنى صبر ايديجى
كمسه مصيبته ايرمز جزع وفزع اتمك ايله بيله فائده
يوقدر البلاء موكل بالمنطق يعنى بلا نطقه موكلدر
بو مضمونده خير الكلام ما قل ودل حديث شريفى وارد
اولمشدر ديمشلردر سلامة الانسان فى حفظ
اللسان ودخى انظر ما ذا تقول ومتى تقول نه سويلرسن
ونه وقتده سويلرسن نظر ايله احرص على الموت توهبت
الحيوة يعنى موته وزرينه حريص اول لكن تمنى ايتمه منهيدر
سكا هبلما ولنمش اوله نقش مهر ابى بكر نعم القادر الله من
كلام عمر فاروق رضى الله عنه اذكروا الله فانه شفاء و
ولا تذكروا الناس فانه داء يعنى اللهى ذكر ايدك زيرا
ذكر الله شفادر خلقى ذكر اتمك زيرا خلقى هزل ومزاح

بوزندن

بوزندن هذيان اتمكدن صاقنكز الدين من مراسم الكرام
يعنى اقتضا حسبيله بوزج الملق عادت سادا تدرمن
قل ورعه قل حياؤه ومن ذهب حياؤه مات قلبه يعنى بر كسه شبهاتدن
پرهيزكار اولمسه اوتنمه سى از اولور اوتنمه سى كيدن
آدمك قلبى اولوب عاقبتى خسران اولور رحم الله
امرأ اهدى الينا مساوينا يعنى الله تعالى رحمت ايلسون
شول كشيه كه بزم عيبلريمزى يوزومزه اوره لان
ادمع من خشية الله احب الى من تصدق الف دينار
يعنى الله تعالى قورقوسندن ناشى كوزدن بر دمله ياش
اقتمم بيك التون صدقه ويرمكدن بكا محبتلودر
كفى بك عيبا ان يبدو لك من اخيك ما يخفى عليك
من نفسك يعنى كندكده اولان عيب ايله اخرى تعييب
اتمك عيب جهتندن سكا كفايت ايدر اربعة لا يمكن
ردها القول المقول والقضاء السابق والسهم
النافذ والعمر الذاهب يعنى درت شيئك ردى
ممكن دكلدر سويلنمش سوز سبق اتمش قضا اتلمش
اوق كچمش عمر من لم يتاهب للصلوة قبل حضورها

لم تقر عينه بها يعني وقتندن اول نمازه حاضر لنمين
ادمك نمازله كوزى نور لنمز اجلسوا الى التوابين
فانهم ارق افئدة يعني توبه ايدنجيلر مجالسنه اوتورك زيرا
انلرك قلبي رقتليدر صلاح ظاهر اولور عليك بالصدق
وان قتلك الصدق يعني سن صادق اولمغه ملازمت
ايت صدق قتلكه سبب دخى اولورسه زيرا النجاة
في الصدق قدر لا تؤخر عمل يومك الى غدك يعني بوكون
اوزريكه لازم اولان عمل خيرى يارينه تأخير ايتمه
زيرا هلك المسوفون قضيه سى معلوم متخواصدر
اياك ومؤاخاة الاحمق فانه ربما اراد ان ينفعك
فيضرك يعني احمق ايله قرنداشلق دوست
اولمقدن صاقن زيرا احمق سكا فائده مراد ايدر مع هذا
ضرر ايدر مشهور مثلدر عقللى دشمن احمق دوستدن
ايودر قال رضي الله عنه في مرض موته الحمد لله لا اسلام
لمن ترك الصلوة يعني حمد شول الله ه اولسونكه
اسلامك كمالني نمازه ربط ايلدى زيرا بى نمازك
اسلامى كامل اولماز نقلدر مهر عمر رضي الله عنه كفى

بالموت واعظا يا عمر يعني واعظ جهتندن موت
سكا كفايت ايدر يا عمر من كلام عثمان رضي الله عنه
تاجروا الله تربحوا يعني تجارتى الله عظيم الشان ايله
ايديكز حتى فائده ايده سز بونده مجاز لطافتى وار من جاء
بالحسنة فله عشر امثالها مضمونى اوزره اقلى بر حسنيه
اون قات ويرر بوندن زياده فائده لى تجارت اولماز
يكفيك من الحاسد ان يغتم وقت سرورك يعني سنك
سرورك وقتنده حسوده كلن غم سكا كفايت
ايدر العبودية محافظة الحدود والوفاء بالعهود
والرضى بالموجود والصبر عن المفقود يعني
بارى تعالى يه قوللق حدودنى محافظه عهودنه
وفا رزقدن موجوده رضى ضايع اولانه صبر ايله
اولور بادروا آجالكم بخير ما تقدرون عليه يعني
سزانك اوزرينه قادر اولدوغكز خير ايله اجللريكز
سرعت ايديكز الا انما الدنيا طويت على الغرور
فلا تغرنكم الدنيا ولا يغرنكم بالله الغرور يعني آكاه
اولكز دنيا دكلدر الا غرور وخدعة اوزره دوشلمشدر

پس دنيا سزى مغرور قلمه سون ودخى غرور اولن
شيطان سزى الله عظيم الشانه مغرور قلمه سون
هم الدنيا ظلمة فى القلب وهم الاخرة نور فيه
يعنى غم دنيا قلبده بر ظلمتدر غم اخرت ايسه
قلبده نوردر الهدية من العامل اذا عزل
كالهدية منه اذا عمل يعنى اهل مناصبدن
عزلى وقتنده هديه المق نصبى وقتنده المق كبيدر
حل وحرمتده خير الناس من عصم واعتصم
بكتاب الله يعنى ناسك زياده خيرلوسى شول
كسندركه معاصيدن كندوينى حفظ ايليه والله
كتابنه يابيشه من علامات العارف ان يكون
قلبه مع الخوف والرجاء ولسانه مع الحمد والثناء
وعيناه مع الحياء والبكاء وارادته مع الترك
والرضا يعنى عارف باللهك علامتندندر قلبى
خوف ورجا ايله لسان حمد وثنا ايله كوزلرى
اويانمق واغلمق ايله مرادى دنيانى ترك ورب
سينك رضاسنى تحصيل ايله اولمقدر من علامات

المتقى انه يرى الناس قد نجوا ويرى نفسه قد
هلكت يعنى متقينك علامتلرندندر خلقى نجات
وسعادتده كندو نفسنى خسران هلاكده كوره
من اضيع الاشياء عمر طويل لا يتزود صاحبه
لسفر الاخرة يعنى زياده ضايع اولان اشيادندر
عمر اوزون اوله صاحبى اخرت سفرى ايچون
ذخيره تدارك ايده اولميه من كانت الدنيا سجنه
فالقبر راحته يعنى دنيا بر كسنك زندانى اوله پس
قبرانك راحتى اولور لو طهرت قلوبكم ما شبعت
من كلام الله تعالى يعنى اكر سزك قلبلريكز پاك
اوليدى الله تعالينك كلامنى تعليم وتعلمدن
وقرائتدن دويمز ايدى فان كنت ما كولا فكن خيرا
آكلى والا فادركنى قبل ما امزق يعنى اكر بن غيبت
اولنور ايسم سن خيريله ياد ايدنلردن اول اكر خيريله
ياد اتمزسك بكا موت كلوب جسدم پريشان
اولمزدن اول بكا ادراك ايله من كلام على المرتضى
رضى الله تعالى عنه الدنيا اولها عناء واخرها فناء

حلالها حساب وحرامها عذاب من صح فيها
أمن ومن مرض فيها ندم ومن استغنى فيها فتن
ومن افتقر فيها حزن ومن سعى لها فاتته ومن
نظر فيها أعمته يعنى دنيانك اولى زحمتلى اخرى
فنا حلالى حساب حرامى عذاب دنياده بركس
صحت بدن اوزره اولسه عذابدن امين اولور
خسته اولسه نادم اولور دنياده غنى اولسه
فتنيه دوشر دنياده فقير اولسه محزون اولور
دنيا ايچون سعى ايلسه دنيا انى فوت ايدر دنيايه
نظر ايلسه كوزى اعمى اولور فرض الله الايمان
تطهيرا من الشرك والصلوة تنزيها من الكبر
والزكوة تسبيبا للرزق والصيام ابتلاء لإخلاص
الخلق والحج تقوية للدين والجهاد عز الاسلام والامر
بالمعروف مصلحة للعوام والنهى ردعا للسفهاء
والقصاص حقنا للدماء وترك شرب الخمر تحصينا
للعقل وترك الزنا تحصينا للنسب وترك اللواطة
تكثيرا للنسل يعنى الله تعالى ايمانى فرض ايلدى

شركدن

شركدن پاكلك ايچون صلوتى كبردن تنزيه ايچون
زكوتى رزق فقرايه سبب ايچون صومى خلقك
اخلاصنى امتحان معامله سيچون حجى دينه تقويت
ايچون جهادى عزت اسلام ايچون امر بالمعروفى
عوامك مصلحتى ايچون نهى عن المنكرى سفهانى
منع ايچون قصاصى قانلر دوكلمكى حفظ ايچون
شرب خمرى تركى عقلى صيانت ايچون زنانك
تركى نسبى صيانت ايچون لواطه تركى اولادى
چوغالمق ايچون مقتضاى حكمت الناس من
خوف الذل فى الذل يعنى بنى ادم ذلدن قورقوسندن
ناشى ذلده درلر طوبى لمن ذكر المعاد وعمل الحسنات
وقنع بالكفاف ورضى بارادة الله تعالى يعنى
دولت شول كسه ايچونكه اخرتى ذكر ايليه وحسنات
ايشليه وكفاف نفسه قناعت ايليه والله تعالى
ارادة سنه راضى اوله اغنى الغنى العقل واكبر
الفقر الحمق واوحش الوحشة العجب واكرم
الحسب حسن الخلق يعنى غنالرك زياده اعلاسى

عقلدر فقرك بك بيوكي احمقلقدر وحشتك

زياده سى عجبدر شرفك اكرمي حسن خلقدر

الغنى في الغربة وطن والفقر في الوطن غربة

يعني غربتده غنى وطندر وطنده فقر غربتدر

عيبك مستور ما اسعدك جدك يعني مادامكه

بخت

بختك سكا مساعد ايده عيبك بخت اورتلمشدر

فوق الحاجة اهون من طلبها الى غير اهلها يعني

زياده احتياج افضلدر اول احتياجى نامردن

استمكدن اضاعة الفرصة غصة يعني فرصتى

فوت ايتمك غصه در من اعطى اربعا لم يحرم اربعا

من اعطى الدعا لم يحرم الاجابة ومن اعطى التوبة

لم يحرم القبول ومن اعطى الاستغفار لم يحرم المغفرة

ومن اعطى الشكر لم يحرم الزيادة يعني بر كيمسه يه

الله طرفندن درت شى احسان اولنه دورت

شيدن محروم اولماز شروطيله دعايه موفق اولن

اجابتدن محروم اولماز توبه ايليه قبولدن محروم

اولماز استغفار ايليه مغفرتدن محروم اولماز نعمته

شكر

شكر ايليه زياده دن محروم اولماز لو كشف

الغطاء ما ازددت يقينا يعني امور اخرتك

پرده لرى آچلسه قبل الكشف بلدوكم امور

بعد الكشف مشاهده ايتدوكم كبيدر زيرا علم

اليقين عين اليقين منزله سنه وارمشدر

الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا يعني بنى ادم

دنياده غفلتده درلر اولدكلرى وقتده اويانوب

ندامت ايلرلر اما ندامتلرى مفيد اولماز ما هلك

امرء عرف قدره يعني دنياده كندو مقدارنى

بلن كمسنه هلاك اولمادى قيمة كل امرء

ما يحسنه يعني هر شخصك قيمتى علمى مقدارنجه

در من عرف نفسه فقد عرف ربه يعني نفسنى

اجزادن مركب ومصنوع واعضا متغيردن

مجموع ايدوكنى بيلن كمسنه ذاتى تكثردن منزه

وصفاتى تغيردن مبرا اولان صانع عالمى بلور

المرء مخبوء تحت لسانه يعني هر شخص تحت لسانده

كزلو ومستوردر من عذب لسانه كثر اخوانه

يعني هر كسنه كه لساني طتلو اوله انك اخواني
جوق اولور بالبر يستعبد الحر يعني احسان
ايتمكله حر اولان كسنه كمال اطاعت ايتمكده عبد
منزله سنده اولور بشر مال البخيل بحادث
او وارث يعني بخيلك مالنه آفت يتشوب تلف
ويا كندي هلاك اولوب وارثي منت اخذ ايتمكله
بشارت ايلك بونده استعارهٔ تهكميه وارددر ذق
انك انت العزيز الكريم قبيلندندر لا تنظر الى من
قال وانظر الى ما قال يعني شخصك كلامنه نظر ايله
وضيع وشريف اولدوغنه نظر ايتمه الجزع عند البلاء
تمام المحنة يعني بلا اصابة ايتدوكي وقتده صبر
ايتميوب جزع وفزع ايتمك محنتك تماميدر لا ظفر
مع البغي يعني ظلمله مطلوبنه يتشمك يوقدر استيذانا
يتشورسه دخي يمن اولماز لا ثناء مع الكبر يعني
متكبر اولان كسنه خلق ثنا ايتمزلر بلكه مبغوض عالم
اولور لا بر مع الشح يعني بخالة ايلك يوقدر لا صحة
مع النهم يعني كثرة اكلله صحت بدن يوقدر لا شرف

مع

مع سوء الادب يعني بي ادب اولان كسنه ده
شرف يوقدر لا اجتناب من محرم مع الحرص
يعني حرصله حرامدن احتراز ممكن اولماز لا راحة
مع الحسد يعني حسود ايجون راحت يوقدر
لا محبة مع مراء يعني جدل ايله محبت يوقدر لا سودد
انتقام غيره يعني غيريدن اخذ انتقام ايله شخص
سيد اولماز لا صواب مع ترك المشورة يعني
مشورة ترك ايله صواب يوقدر زيرا وشاورهم
في الامر بيورلمشدر لا مروة لكذوب يعني كذب
ايدن كسنه ايجون آدميلك يوقدر لا كرم اعز
من التقى يعني تقوى دن زياده عزيز كرم يوقدر
لا وفاء لملوك يعني بادشاهلر ايجون كسنيه وفا
يوقدر لا شرف اعلى من الاسلام يعني اسلامدن
اعلى شرف يوقدر بو آرايه كلنجه ذكر موعود اولان
جهار يار كزينك كلاملري تمام اولوب ينه بر عدد ديمز
كله لم رب يسر واختم بالخير يس زمانمز خلقينك
برؤيتهم كوردكلري وياخود بالمعاينه كورنلردن استماع

ایلدکلری کہ ذکر اولنان بیك طقسان دورت
١٠٩٤
تاریخندن یوز سکز تاریخنده واقع اولان سنته سنه معرکه
١١٠٨
کلنجه ظهور ایدن تغیرات وفسادات ونعوذ بالله اعدانك
استیلا وزخصتنه باعث برقاج ماده در اولکسی
بادشاه حضرتلری سوء قرینه ملاقی اولوب اغفال ائمه
ائمه لری سبیله عدالت وخلقك نظام انتظاملری
جاجتلکی اولیوب وهر ایشی بر آدمه سپارش ایلدکده
اربابی اره مدقلری در وزرا وبالجمله ارباب مناصبدن
اولنلر فسق وظلم ورشوته مائل اولوب اهل صالحك
وفقرا وسادات وعلمانك شرع قویم اوزره مصلحتلرین
کورمدکلریدر زمانمز بادشاهی وجودنی نظیری ووزرا
وعلماسنی ورجال دولتنی بو اصل فسادادن امین
ایلیه رب تعالی ودخی عسکری طائفه سنك اکثری
هرکس حالنه کوره قدرتی اردوکی مرتبه ظلمه راغب
اولوب والرحرب تعلمنده واستعمالنده تهاون
وتکاسل اوزره اولوب واکثرینك تارك الصلوة
اولوب امور دینلرندن اهمال اوزره اولدقلریدر

ورعا

ورعایانك دخی عدم انقیادلریدر شقیق بلخیدن
روایت اولنور دورت نسنه مقبول عالم وممدوح
بنی ادمدر عقل وعدل وحیا وصبر دورت نسنه
دخی نعوذ بالله افت دولت ومهلك نعمتدر غفلت
امیر وخیانت وزیر وعسکردن عدم متابعت
ورعایادن عدم اطاعت ایکنجی وجه هر ایشه
مباشرت ایلدکلرنده مشاورہ یی ترك اتملریدر
وهر مصالحده اربابیله مشاورہ یی ترك ایسه
اسم عظیمدر نتکم قران کریمنده الله تبارك
وتعالی وشاورهم فی الامر فاذا عزمت
فتوکل علی الله ان الله یحب المتوکلین بیورمشدر
امام حسندن روایت اولنور بیورمشلر که
انسان اوچ قسمدر بری بتون کامل وبری یارم
وبری هیچ ادم دکل بلکه حیواندن دخی بتردر
دیمش کامل اولدر که هر مراده هم کندوسی عجله
اتمز برقاج کون فکر ایدر وهم برقاج کونلر اربابیله
مشورت ایدر ایشنه کامل اولدر وبری دخی

کند تدبیر ایدر لکن برکسنه ایله مشاورت اتمز
اول یارم ادمدر وبری دخی نه تدبیر ونه مشاوره
ایدر همان قلبنه هرنه کلورسه انی ایشلر بویله
اولان ادم حیواندن دخی بتردر نعوذ بالله تعالی
اوچنجی وجه عسکرنداکنده وتدبیرنده ومحاربه
محلنده عسکری قوللنمده مسامحه وتکاسللک
اتمکدر وعسکری طائفه سنک دخی سلاح
استعمالنده مسامحه اتملریدر وحین قتالده طبان
بکلکی ایدوب دورمدقلریدر نتکم حضرت مولای
لایزال کلام قدیمنده ثبات حقنده بیورر کم من فئة
قلیلة غلبت فئة کثیرة باذن الله والله مع الصابرین
مضمون لطیف دیمکدرکه مؤمنلردن از کسنه
چوق کره کفارک چوغینه غالب اولورلر اکر حین
مقاتلده صابر ایسدن اولورلرسه الله تعالینک
نصرتی صبر ایدنلر ایله بیله در حتی مؤمنلردن
بکرمی نفر ادم کفارک ایکی یوزینه ومؤمنلردن
یوز ادم کفارک بیکینه غالب اولملری نص قرآن ایله

تابندر

ثابتدر نتکم بیورر رب العالمین یا ایها النبی
حرض المؤمنین علی القتال ان یکن منکم عشرون
صابرون یغلبوا مائتین وان یکن منکم مائة یغلبوا
الفا من الذین کفروا بانهم قوم لا یفقهون
بو نظم جلیل نص قراندر لکن صبر ایله مشروطدر
بزم عسکرمز ایسه ذکر اولنان تاریخلرده کفار ایله
دخی اوکی برخوش قتاله بشلمدن اول اوردویی
یغما ایدوب قراری فراره تبدیل ایدرلر بو کونه
اشلر فی الجمله عسکرک امرادن ووزرادن وضابطلردن
خوف وحذر اوزره اولمیوب قورقدقلریدر بوکا
دخی سبب ضابط اولنلر کندو محصولنه راضی
اولمیوب نفر ایچون تعیین اولنان ذخیره وعلوفه یی
کندولری اکل ایدرلر بعده نفراته حکملری تأثیر اتمز
ایمدی بونک کبی تغیراته وبونک کبی فضاحتلره
باعث ارباب دولتک رشوت الوب کونه کونه
احتشاملر وکونه کونه اندوکلری قباحتلر سببدر
پس علماء متقدمین ادم اوغللرینی دورت صنف

اوزره تعیین اتمشلردر بری اهل سیفدر دوشمنه
قلج اورر وبری علما کتابدر اوقورلر و یازرلر و دعا
دخی ایدرلر و بری رعایادر اکین اکرلر وبری اهل
حرفدر تجارت ایدرلر ایمدی بودرت اصنافك
ضبط و تصرفنه مأمور اولان شخص مبارکه ظل الله
بس بادشاهلره
وبادشاه دیرلر اوزرلرینه واجبدر که بودرت
صنفك جمله سنی کرکی کبی ضبط و تصرف
ایدوب برینك خدمتنی اخره سپارش اتمیوب
هر اصنافی کندو مأمور اولدقلری خدمتده استقامت
اوزره اوللرین مراد اتمك ظل الله عالم پناه حضرتلرینك
اوزرینه لازمدر اکر بر آدم بودرت اصنافك برنده
طاغی
علاقه اتمیوب بشنجی باغی خارجی صنفندن اولورسه
اصناف
بادشاهلر بو اصل دملری ذکر اولنان اربعیه ادخال
اتمك لازمدر قبولدن امتناع ایدرلرسه قتل دخی
مشروعدر زیرا عالمده بادشاهلر هرنه مراد ایدرلرسه
احسن وجمله بفضل الله تعالی وجوده کلور اکر
خیر و اکر شر حضرت الله خیرلر میسر ایدوب
شردن

شردن حفظ ایلیه امین وکذلك ضبط تصرف فرض
اولدوغی کبی کماینبغی عدالت نه کونه اولور و ظلم
نه کونه اولور کتاب الله وحدیث رسول الله مراجعت
ایدوب کتابك قولی اوزره ظلمدن حذر و عدل
داده شول کونه سعی ایده که زمان سعادتمده
قورد ایله قیونی یوریدورم دیو سعی جمیل و بذل
مقدور دخی اتمك فرض عیندر زیرا دنیاده بادشاهلر
هرنه مراد ایدرلرسه بو اصنافك جمله سی اوزرلرینه
طاعت اتمك فرض عیندر کما قال الله تعالی وتبارك
اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولوا الامر منکم بیور مشدر
ودخی علماء متقدمین بادشاهلری انسانك
قلبنه تشبیه اتمشلردر مثلا بر ادمك قلبی صاف
درون اولوب صلاح و میل ایدرسه سائر اعضالری
دخی صالح اولور نعوذ بالله قلبی فاسد اولورسه
سائر اعضالری دخی زیاده فاسد اولور ایمدی
انسانك روحی دنیایه و قلبی بادشاهلره وسائر
اعضالری فی الجمله مخلوقاته تشبیه اولنمشدر بس

حضرت باری انسانك روحنه وسائر اعضاسنه
بقیوب قلبنه نظر ایلدوکی کبی قیامت کوننده
آووردین ودولتی وفی الجمله دنیانی وایجنده
اولان مخلوقاتی پادشاهلردن سؤال ایدر زیرا
بومذکورات پادشاهلره امانت الله در اکر امانتی
یرلو یرینه کتوردیسه کوزلر کورمدك وقولاقلر
ایشتمدك وقلب بشردن برقلبه خطور ایتمدك
احسانلر ایدوب جنات نعیمده رسول کوننك
همجوار ایدوب بالذات الامکان اولدوغی حالده جمال
بالمکانی کوستوروب کلوا واشربوا هنیئا بما اسلفتم
فی الایام الخالیة دیو خطاب ایلدوکی مقرب
قوللریله معا خطاب ایدر اکر عکسینی اولورسه نعوذ
بالله نار جحیمك وصفی برحال ایله لسانه کلمز وجود
انسان دخی بروجهله طاقت کتورمز اللهم عافنا
واحفظنا بحرمت حبیبك المصطفا صلی الله تعالی
علیه وسلم یارب رسول کائنات محمد مصطفی حرمتنه
بو زمانلردن جمله عباد مؤمنین حفظ ایدوب وپادشاه

اسلامی

اسلامی دخی حفظ ایدوب واعدالری اوزرینه غالب
ومنصور ایله روایت اولنور که عمر بن عبد العزیز
حضرتلری زیر حکومتنده اولان ممالکده وبلکه هر
قضاده مخفیجه ورای پرده‌دن بر آدم پیدا ایدوب هر
برلری ساکن اولدقلری ولایتلرده واقع اولان مظلمه‌یی
افاده ایدوب انلر دخی برمقتضای شرع شریف
مسامحه ایتمیوب ظالملرك حقلرندن کلدوکندن
ناشی حکم ایلدوکلری ممالکده قورد ایله قیون معا
کزرلردی یمن اقلیمنده ناکاه برکون قورد قیونه تجاوز ایتك
ایلدی چوبان یمین ایدوب عمر بوساعتده دنیادن
انتقال ایلدی دیدی حتی ذاتنده اول ساعتده مسموعا
فوت قضیه‌سی ظهور ایلدی مشهوردر بو دنیا سریعة
الزوالدر واخرتك اکینلکیدر کما قال علیه السلام
الدنیا مزرعة الاخرة بونده مجاز لطافتی واردر کشی
هرنه ایدرسه انی بولوردیمکدر اکا بناء عقلا بیوررلر
کتمه‌سی وار کلمنك بلدك تمام کندی کلمك قالدی
کتمك والسلام بس خلافتك قرار داده اولوب

وعدولرك خاك ايله يكسان اولملرينه باعث برقاج
شيد رجلدن أول خليفهٔ زمان حضرتلرينك ظلمي يد عدله
رفع وطريق عدالتي يوما فيوما زياده اتمكه سعي جميل
اتمه سيدركما قال الله تعالى ان الله يامر بالعدل والاحسان
بوايت كريمنك مضموننده اكر بادشاه واكر سايرناسك
عدالتلرى وخيرلو ايشلري مندرجدر قال رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم زين الله السماء بالثلث بالشمس
والقمر والكواكب جناب حق كوكلرى كونش وآى
ويلدزلر ايله مزين قلدى وزين الارض بالثلث بالعلماء
والمطر كما قال عز وجل ومن الماء كل شئ حي افلا يؤمنون
والسلطان العادل دخى وجه ارضي اوج نسنه ايله مزين
قلدى علماء عاملين وصولر وعادل بادشاهلر ايله ديو
بيورمشلردر وحديث اخرده وارد اولدى قال النبي
عم العدل حسن ولكن في الامراء احسن يعني عدالت
ذاتنده شرعا وعقلا كوزلدر لكن امراده دخى زياده
كوزلدر ازدشير نام بادشاهدن روايت اولنوركه جن
بربادشاه عدالتندن بوزجوره في الجمله خلق دخى

عدالتندن

عدالتندن بوزجوروب عصيانه وظلمه يوز طوطرلر
فساد عالم ظاهر اولور نعوذ بالله كلام كبارده
وارد اولمشدر قيل لا سلطان الا برجال ولا رجال الا
بمال ولا مال الا بعمارة ولا عمارة الا بالعدل وحسن السياسة
يعني پادشاه عسكر ايله عسكر مال ايله مال عمارت
ايله عمارت عدالت ايله وحسن خلق ايله اولور ديو
بيورمشلر يزدجرد نام پادشاه دائما زماننده علامهٔ
عصر اولوب ودنيا ومافيها كندو يانلرنده زنهار
برشئ اولميان عالم وفاضل وحكيم دانايي هرحال
بولدروب امر بالمعروف ونهي عن المنكري انلردن
تعلم ايدوب اجرا دخي ايدردي اما بركون اول عارف
باللهك برسنه سؤال ايدوب ديركه اي حكيم بنم
بودولتم قيامته وارنجه بنم اولاديمه انتقال ايدرمي
يوخسه آخره مي انتقال ايدر اول حكيم ديركه عن قريب
سنك اولادلريكدن بربادشاه رعاياسندن اعشار
شرعيه دن زياده شئ المق سوداسنه دوشر اول
آنده دولتكوز اخره انتقال ايدر ديو حكيم جواب

ویردی حذذاتنده بامرالله اویلجه واقع اولدی
حضرت الله بو اصل تغیرآتدن دولت عثمانیه‌یی حفظ
ایدوب علی الخصوص حالیا صاحبی اولان وجود
شریفی خطالردن مصون ایدوب وکندولره طریق
عدالتی احیا وایضاح وطریق ظلم وشقاوتی ابطال
وتحقیر میسر ایدوب زمان سعادتلرنده فقرا یه وعامهٔ
امت محمدیه راحتلر میسر ایلیه آمین وبوندن صکره پادشاه
عالم پناه حضرتلرینه درت نسنه غایت امور مهمه دندر
عدالت وسخاوت غضب محلنده غضب حسن
معاشرت وقتنده حلم وملایمت اتمك ودخی اهم
مهماتدندر عالمك نظامنه سبب خصوصا شهر
استانبولك آسوده حال اولوب ایچنده اولان
ناسك باجمعهم قلبلرین جزب تسخیره بادی اولاجق
وآنجق مادّه‌لر وار در اوندن بیکرمقدارین احمد پاشا اولوب موقوف
اجرا اتمش ایدی مثلا شاهد زورلر احوالی کبی میخانه‌لر
وعسعس باشی دفترنده اولان بابلخانه‌لر وفاحشه‌لر
خصوصلری وحماملرده مسلمانلر ایله کافرلری ذکور
واناثا

ذکور واناثا تفرقه کبی اهل حرف یکرمی یدی
اصنافده هر برلرینه نرخ طوتدرمنك طریق‌ندر بونلره
بولوب واجرا دخی اتمك کبی بونك امثالی دخی
نجه شیلری آخرینك خیر بولسون برقائم مقام ایکن
اجرا ایلدی پادشاهلر ووزرای عظام حضراتی
مراد ایلسه‌لر قتی اسهل وجمله وجود بولوب دارینده
مسعود وخلق عالم بینلرنده الی یوم القیمة خیر ایله
یاد اولنوب ممدوح اولورلر ان شاء الله ایشی ایچون اولوب
خالصا ذکر اولنان شیلری اجرا مراد ایدن حاکم
توفیق حقه مظهر اولمغه زیاده صلاح تقوا یه مباشرت
ایله که حتی موفق اوله کورکه احمد پاشا وزارتنده
موفق اولمدی همان جناب حق حاکملریمزی سوء
قصدن حفظ ایلیه امین وبری دخی سفره عودت
وقتنده اکر کندو دایره سی واکر سائر وزرای ووکلانك
دایره سی بالجمله مظبوط اولوب احتشاملرین ترك ایدوب
پیاده جه متوکلا علی الله اولوب بعده عزیمت اتملیدر
ثم لابد للسلطان بس پادشاه اسلامه تمام عدالت

قصد ومقر ایتدکدن صکره یلزم بل یفرض علیه ان یفوض
کل امر الی اهله هر بر ایشی و مصلحتی اهلنه تفویض
ایدوب اصمارلیه کما اشار الیها فی قوله تعالی
ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها تحقیق
الله تعالی حضرتلری کلمهٔ توحیدی تصدیق ایدن اهل
ایمانه علی الخصوص پادشاه عالم پناه حضرتلرینه امر ایلدیکم
امانتلری اهلنه تسلیم ایده سز و الا نقسد قلوب المستحقین
علیه بوخسه شویله کر پادشاه هر ایشی مستحقنه تفویض
ایلمیه مستحق اولنلرك اول پادشاه اوزرینه قلبلری بوزیلور
وخاطرلری منکسر اولور نیسی بویله اولدقده اموردین
ودولته خلل وضرر متقرر اولور کما وقع فی هذه الزمان
نتکم طقسان اوچ تاریخندن یوز سکز سنه سنه کلنجه مترتب
اولان تغیرات کبی حضرت مولانی زوال بعد الیوم
بوحاللری دفع ایدوب آسوده عالم اولمق روزی قله
والحاصل پادشاه روی زمین حفظه الله عما یشین
حضرتلرینه غایت اهم اموردن بری دخی بودر که اقلی
مثلا اون آدمك اوزرینه ضابط اولان آدمی کندو بیلور

اون ادم اوزرینه کرکی کبی حکومته قادرمیدر
عقله اوروب بعده نصب ایلیه تاکه دنیاده واخرتده
زحمت چکمیه سائر والیلر و بکلر وقاضیلر و بالجمله
ضابطان طائفه لری بویله کوره قیاس اولنوب هر
مناصبی اهلنه ویرمکه سعی جمیل لازمدر و دخی
بومذکوراتی نیجه زمان فکر وتحمل وصبر نی بابانلر ایله
اجرا اولنمه سی انسبدر حسن بصری بیورردورت
نسنه دلیل راحت وتزیین لباس دولتدر پاك اصل
وصافی دیل وصلاح افعال ورای تدبیر وصاحب
عقل و دخی بیورردورت نسنه اوصاف اهل کرم
وافعال کامل جماندر کوزل خصلت وصبر حمیت
وعهد قدیمه وفا وارباب حاجاته لطف وسخا و دخی
بیورردورت نسنه ابلهلکدن علامت واحمقلغه
اشارتدر آدمك صادق وکاذبی فرق ایتموب ومصلحتنه
عجله ایتمك وممکن اولان ایشده بخیل اولمق وطمعکار
اولمق وبداخلاق اولمق مثلا نا شرع ایشلره مباشرت
کبی قال عمر یعنی عمر بن عبد العزیز نام پادشاه حسن بصری

خضیر تلرینه نامه کوندروب کندونك امور سلطنتی
بابنده دفع اعدا ایچون نصیحت طلب ایلدی انلر دخی
جواب لطیف ویروب ذکر ایدر حضرت خدا جل جلاله
سنکله بله در خوفی کدن ایدرسن نعوذ بالله اکر دکل ایسه
فائده و درمان سکا کیمدن اولور نتکم کندو قول شریفنده
بیورر رب تعالی إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ دیمکدر دکه اکر
سزلر الله نصرت ایدرسه کز الله دخی سیزلره نصرت
ایدر پس حضرت الله بر احد نصرته قادر دکلدر یعنی
سزلر امر معروف نهی عن المنکر ایدوب وسیزلره امانت
الله اولان عباد اللهی کرکی کبی حفظ حراست اوزره اولوب
کما ینبغی ظلمدن حذر اوزره اولورسکز بن دخی کندو
عظمتمله سزلره نصرت ایدرم بو حال اوزره اولمزسکز
بن دخی سزلردن ابا و اعراض ایده رم دیمك اولور حضرت
الله بودین دولته کندو عظمتیله نصرت عظما لر احسان
ایلیه امین هشام بن عبد الملك نام بادشاه ابو حازم مکی
نام شیخه و اول ولی اللهه سؤال ایلدیکی نتایج سلطنت
و مصالح رعیت و کلی امور مصلحت کبراذز دنیا و اخرتده

بونك

بونك سؤالندن نیجه خلاص میسر در جواب ویردیکه
هر انچه نك حصولی طریق شرعه موافق و مصارف
دخی امر حقه مطابق کرکدر هشام دیدیکه بوکا کیم
قادر اولور شیخ بیورر که هر کسه که نار جحیمك آتش
دوزخندن امین و نعیم بهشت ابدیته مستغرق اولمق دیلیه
لاجرم اول شان دولت نشان طالب رضای خدای
رحمان اولوب بو طریقه سلوکه سعی ایدر دیو جواب
ویردی بو زمانده دخی حضرت الله بو حالتی احسان
ایلیه ابراهیم بن ادهمدن صوردیلر یا ابراهیم سکا
نه اولدی که تاج و تختنی و ملك بلخ بختی ترك ایلدك
جواب ویردیکه بر کون سریر سلطنتده کندو لحالمه
نظر ایدوب کوردمکه اخر منزل ایدی قریب قریبا رقدیم
همنشین بندن بعید و کیده جکم سفر ایسه سفر عظیم
مع هذا بن زاد و ذواده دن مهجور و خالقیمه ایچون حاکم
عادل بن فقیر جوابدن عاجز و غافل اخر الامر بو افکار
بنی هلاکه قریب ایدوب بونك ایچون ترك ما سوی
ایلدم دیو جواب ویردی آیمدی ابراهیم بن ادهم کبی

محبوب خدا اول سلطان دارین بویله دیمك لازم
کلدکه سایرلرك احوالی نیجه اولور حضرت الله تعالی
کندو عظمتیله غفلت نومندن تیقظ میسر ایدوب
قلبلریمزکوزونی آجی ویره امین حضرت عمر رضی الله
عنه حضرتلرندن روایت اولنور اوچ خصلت واردر
هرکیم اول خصلتلر ایله متصف اولمیه انك ایمانی
کامل اولماز اولکیسی بر علمدرکه جاهلرك جهلنی
انکله دفع ایلیه ایکنجیسی بر ورعدرکه معاصی واجرام
ارتکابندن صاحبنه مانع اوله اوچنجی بر حسن خلقدرکه
مدارا ایلیه ودخی حضرت عمر بیورر تحقیقا امارته انکله خلقه
لایق اولماز الا شول کسنه که انده درت خصلت اوله
ضعف سز ترملك عنف سز دشدلك اسراف سز کرم
بخل سز محافظه ودخی بیورمشدر خلقك کرم درکی
اول کشیدرکه کندونی محروم ایدنه عطا ایلیه وکندوبه
ظلم ایدنی عفو ایلیه ودخی بیورر کشی کارندة
مشورةنی الله دن قورقان کسنهلر ایله ایتمك کرك
هر بر کلامی نیجه معنالرم دالدر رضی الله عنه عالم عامل

عادل کامل اولان بادشاهلردن اهل فضل وعارف
بالله اولان کندو خواجه سنه سؤال ایدوب درکه
افندی خدای تعالیدن نه شی رجا اولنمق اولیدرکه
آنك واسطه سیله سرور دنیا وعقبا حضور حاصل اوله اول
حکیم دانا جواب ویردیکه اولا صحت بدن وظلم
ظالمدن امین اولمش وطن وغنا قلب که هیچ باب
حقدن غیره مائل وسائل اولمیه دیو جواب ویردی
تکرار سؤال ایلدیکی کشی کندو امور مهماتین واسرار
خفیه سن کیمه اصمرلمق انسب فضللو حکیم جواب
ویردیکه اول یار قدیمه واول دوست خوب لقایکه
سنك یولکه جان باش فدا قیله انك ایچون خبرده واردر
اولدی بیت یار اودرکه بوك دمنه یار اوله شار لقده
صدهزاران یار اولور عجائب تمق نظر محلیدر بو بیت
حق تعالی حالمز اصلاح ایلیه تکرار سؤال ایلدیکی
انسان حقنده قنقی عمل فضللو حکیم جواب
ویردیکه اولا تحصیل علم وامر بالمعروف ونهی عن
المنکر ایدوب وبعده اعمال صالحه یه وصبر ایتوبه وعدل

عمره و شجاعتده علیه تقلیل ایلکه تا سن سعادت
دارینه مظهر اولوب سلطان دارین اوله سن دیو جواب
ویردی مرحومك هر بر سوزلری نیجه معنالره دالدر
رحمة الله تعالی علیه و بو قدر رساله قندن بو محله کلنجه
ذکر اولنان کلمات طیبات بر امر خاطرناك و بر معنای
وهمناك اشدر که ماوراسنده خوف عظیم واردر رحمة
الله تعالی حضرتلری و سلوب قدیمه و شرع قویمه
قانون منیف سلف صالحین ایله عمل و تمغه هدایت
و عنایت ایلیوب صوکنی خیر ایلیه آمین ثم لا بد للسلطان
من ان یختار وزیرا عالما عاقلا صالحا یعنی پادشاه روی
زمین حضرتلرینه بو شیلری علی حدة جرادن صکره لانه
ولابدر که بر عاقل دانا و هر ایشی صلاح کوزیجی وزیر
اختیار و انتخاب ایلیه فان الوزیر اذا صلح صلح الملك
و اذا فسد فسد الملك زیرا تحقیق وزیر صالح و پرهیزکار
صاحب مرحمت اولورسه پادشاهی دخی کندو یه اویدوروب
عالمك نظامنه و عدل دادیه باعث اولوب و تحصیل رضای
مولایه بادی اولور اما نعوذ بالله وزیر فاسد و ظالم

ولی

ولی کرم و طمعکار اولورسه پادشاهی کندو طرفنه
میل ایدوروب ازالهٔ دولته و خراب عالمه سبب اولور
زیرا جهانده طمعکارلق قدر بیوك بلا یوقدر حتی
بردرلو حرص دنیا هم طرفدن بو زبلا کتوره جکی کلام
کباردن بو بیتك معناسنده بیان اولنمشدر بیت
• وزیر حرص و ذکردی مبتلایه باتور وارث زهر سوء قصد بلا
اللهم اصلح سلطاننا و وزرائه و وکلائه فی هذا الزمان
یا رب بو زمانده اکر پادشاه ملك خصال حضرتلرینك
و اکر وزرای و وکلاسنك صلاح تقوی ایله برقرار ایدوب
بو صلاح حالی ذللدن حفظ ایله قال رسول الله صلی الله
تعالی علیه و سلم اذا اراد الله بالامیر خیرا جعل له وزیر
صدق ان نسی ذکره و ان ذکر اعانه و اذا اراد غیر ذلك
جعل له وزیر سوء ان نسی لم یذکره و ان ذکر لم یعنه
بو حدیث شریف جامع صغیرده مسطوردر یعنی
مضمون حدیث شریف دیمکدر که جناب الله بر پادشاه
حقنده خیر مراد ایلسه بر صادق ظاهری باطننه
موافق وزیر میسر ایدر که پادشاه بر امر مهمی ویا درسه

وزیر خاطرینه کتوردر واکر بادشاه ذکر ایدوب
کند وخیر مراد ایدرسه وزیر حصولنه سعی ایدر
ونعوذ بالله حضرت حق اول بادشاه حقنده خیر
مراد ایلمسه بر برامز وزیر ویرز اکر بادشاه بر مهم
ایشی اونودرسه وزیر خاطرینه کتورمز اکر بادشاه
درخاطر ایدوب سویلرسه دخی وزیر حصولنه سعی
اتمز بو حال اوزره اولنجه عالم خراب اولوب وانهزام
دولته باعث اولور دیمکدر مفهوم لطیف حتی
سلفدن کجن علما وعاقللر اصلا پادشاهك عقلنی
ورشدنی امتحان اتمیوب وزیرن امتحان ایدوب
بقارلردی اکر وزیر رشد وبصیرت صاحبی اولوب
شرع شریفه موافق حرکت ایدر ایسه پادشاه دخی
بویلدر دیوب اول ولایتده مکث ایدوب دوام دولتنه
دعایه مداومت ایدرلردی اما اکر وزیر رامز اولورسه
پادشاه دخی بویلدر دیو حکم ایدوب اول ولایتدن
فرار ایدوب دورمزلردی حکایت روایت اولنور
اسکندر ذوالقرنینك بر وزیری وار ایدی چوق زمان

وزیر

وزیر اولوب لکن اسکندری بر عیبله کوروب
یوزینه اورمش دکلدی بر کون اسکندر اول وزیره
سنك خدمتك بکا لازم دکل دیوب وزارتدن
عزل ایلدی وکند وجوابی بوکه فانی انسانٌ
والانسانُ لا یخلو امن الخطاءِ والنسیانِ دیمکدر که
بن انسانم انسان ایسه خطا ونسیاندن خالی
اولماز بو قدر زماندن برو بر خطا ونقصان ایله بنی
متهم ایدوب بکا قصوریمی بلدرمدی اکر عیبم
کورمدی ایسه جاهل واحمقدر واکر کوروب
ستر اتدی ایسه خائندر دیو حضور شریفندن
سورکون ایلدی قصه دن مراد حصه در حضرت
الله اکلمقلر وعملر میسر ایلیه امین وینه اسکندردن
روایت اولنور ارسطالیس حکیم بکا اون یدی
شی ایله نصیحت ووصیت ایلدی حفظ ایدوب عمله
دخی سعی ایلدم بیك یل بو جهانده سلطنت سوردم
عالم پادشاهلری بکا قول اولدی سببی بو شیلرك
عملی اولدی دیر اول نصیحتلر بونلردر ستری صفاته

ازسویله • غوغالی یردن نفرت ایله • سبب سز
کمسیه خصومت اتمه • کمسنه غمز ایلمه • فقرانی
تحقیر ایلمه • اولولره رعایت ایله • بلمدوکك شخصه
مقارن اولمه • سنکله عداوتی بجسنه تیز اعتماد ایتمه
اله کیرمه سی محال اولنه نی حضور اولمه • ایلك
مصیبته شاد اولمه • مصیبته صبر ایله • مالعك الٔ
ویرمکله مغرور اولمه • متواضع اول • اول فکر ایله
صکره سویله • سرکی اوغلانه وعورته فاش اتمه
سندن اولوایله مجادله اتمه • ثم یجب علی الملك
ان یعظم العلماء واهل الدعاء ویکرمنهم پس
بوندنصکره پادشاه حضرتلرینه واجب ولازم
اولان بودرکه علماء عاملینه وصلحایه ودعا اهلنه
تعظیم واکرام ایلیه وحاجت صاحبلرینك
حاجتلرنی بتورمکه تقید بیوره قال رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم مامن امیر ولاوال
یغلق بابه دون ذوی الحاجة والخلة والمسالة الا
اغلق الله ابواب السموات دون حاجته وخلته

ومسالته زهر الربیع کتابنده مسطوردر ویجلب
قلوبهم باحسانه وانعامه دخی بونلرك
قلبلرینی احسان وانعام اتمکله کند ویه جذب
ایده وره ویستعین بدعائهم ومشاورتهم
ورأیهم وتدبیرهم دخی بونلرك دعالریله ورای
تدبیرلریله یاردملنه ویعتمد علی قولهم فوق
مایعتمد علی قول غیرهم دخی علماء عاملینك
سوزلرینه زیاده اعتقاد ایدوب اعتماد ایلیه
غیرناسدن برقاج مرتبه زیاده اذ لایقع منهم
خیانة ولاحیلة زیرا علمادن خیانت وحیله
صادر اولماز ولم یسمع قط بوانه کانجه پادشاهلر
حقنده علمانك بردرلو خیانتی ایشیدلمشدر
قال النبی علیه السلام العلماء ورثة الانبیاء
کتاربعة اصحابی ابی الدرداءدن روایت ایلدکلری
حدیث شریفدر علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل
بودخی حدیث شریف اولمق اوزره روایت اولنور
زیرا علما انبیانك وارثلریدر وبوامتك علماسی

بنی اسرائیلك پیغمبرلری كبیدر و سبب صلاح الدنیا
والاخرة دخی دنیا و آخرتك صلاحنه علما سببدر
نتكم پیغمبرلر سبب اولدوغی كبی یعنی هر عصرك
علماسی اول عصرده پیغمبرلر مثابه‌سنده اولوب
امور دین و دنیا و آخرتی اصلاح ایچون كلمشدر قد
قال سیّد العلماء والفصحاء انما یقوم الدنیا باربعة
اشیاء بعلم العلماء وعدل الامراء وعبادة الصلحاء
وسخاوة الاسخیاء یعنی تحقیق بو دنیا دُرت نسنه
ایله دُورُر علماء عاملینك علمی و پادشاهلرك
عدلی و صلحانك عبادتی و دعاسی و سخیلرك
احسانیله نظام بولور و قرار داده اولور النظر الی علی
عبادة و دخی النظر الی الكعبة عبادة لفظلری
حدیث شریف صحیحدر و قال علیه السلام فضل
العالم علی العابد كفضلی علی ادناكم بو حدیث شریف جامع
الصغیرده مسطوردر مثلا فضل عالم نیجه در عابد ایله
دیدی رسول • امتمدن رجل احقر ایله بن مثلا •
دیدی اعمال كثیره اوله جهل ایله قلیل • عمل جزئی

بولور علم ایله تكثیر و بها • باعث عصمت امت
علمادر دیدی هم • امتم هالك اولورلر اولمیه
صنف علما • هم روایت اولنور روزن اولا یوم
المیزان • شول مداد علما ایله دماء شهدا •
دخی برابرده بیوردی علمایه دیه حق • سزی
اول بلوب اندم بنه علمم اعطا • سزده وضع
اتمدم علمی كه عذاب ایلیه بن • جمله كزه مغفرت
ایتدم قلوب احسانه سزا • اولدی آثار ایله ثابت
علماء امت • اشرف اهل بهشت اولدی نبی دیب
و امرا • بعث اولور ایكی ملك قبرینه تعلیم ایلر • فوت
اولان طالب علمه دیدی تا روز جزا • نه شرفدر كه
صبی وقت شروعنده آكا • والدینندن اولور جمله
آثام جدا • حاصلی مادحی الله و رسولی اوله چون •
بنجه ممكن در انك فضلنی ایمك ثنا • وقال رسول
الله صلی الله علیه وسلم النظر فی وجوه العلماء
عبادة ان كان عاملا یعنی علمانك یوزلرینه بقمق
عبادتدر اگر عامل ایسه دیمك اولور فی زماننا علمیله

عامل ظاهری باطننه موافق صاف درون علما کم
رشوتدن وحرامدن وکذب ونامشروع شیلردن
پرهیزکارلقی نادر بولنور رهان رب العالمین جمله‌یزی
غفلتدن اویاندوروب وقلبلریمز کوزنی آچوب
طریق مستقیمه هدایت ایلیه امین فصل بو فصل
نعوذ بالله تعالی پادشاهلرك دولتنه ضرر ونقصان
کتوره جك نسنه لری بیان ایدر اولا پادشاهك
دولتی ازالسنه سبب ونشان تازه لر وحادثلر ومتحکمی
مصاحب ومقرب ایدنمکدر ودخی هر امورك عاقبتلرینه
نظر ایتمینلر ایله مشاوره ومصاحبت ایتمکدر ودخی
دوسلرینه خاطرلرین تسلی ایتمیوب انجتمکه
بشلمقدر زیرا نعوذ بالله خلقه عبث یره جفا و
ناحق یره ظلم زوال دولت سلطنته سببدر
رب العالمین زمانمز پادشاهی ملك خصال
وجودنی نظیری بو اصل خصال ذمیمه دن
حفظ ایلیه امین فصل بو فصل فوز ونجات
ایله جناب حقدن یاردیم سببلرینك بیاننده در

ودخی

٣

ودخی هزیمت ایجاب ایدن نسنه لرك بیاننده در
الله تعالی بو دین دولتی وصاحبنی هزیمتدن
صقلیه پس بو سببلرده اعتماد اولنه جق وغایت
تعمق نظر ایده جك باش سبب اسلام عسکری
ایجنده صا[illegible] ایله حرامدن پرهیزکارلقدر
یعنی بالجمله اهل اسلام معاصیدن صاقنوب
صلاح اوزره اولنلردر کما قال الله تعالی
وافعلوا الخیر لعلکم تفلحون وقال الله تعالی
ان الله مع الذین اتقوا والذین هم محسنون دخی
بیورر وتحقیق الله تعالی حضرتلری شول کمسنه لرله
بله در که معاصیدن صاقنوب عمللرنده ایلك
اوزره دائم وساعی اوله لر وقال الله تعالی
واستعینوا بالصبر والصلوة ودخی بیورر
معاصیدن صاقنمغه صبر ایتمکله بندن یاردیم
طلب ایدیکوز ودخی ام العبادات اولان
نماز ایله یاردیملنکز ولاشك ان الظفر مع العون
شك وشبهه یوقدر که نصرت ومعاصیدن

اجتناب وعدوية ظفر بولنور الله تعالى حضرتلرينك
كرم عميمسيله وانجق احسانيله اولور كلام كبارده
وارد در ولا عون ولا نصرة الا مع قوم كان الله معهم
يعنى عون ونصرت هيچ كسنيه بوقدر الا الله تعالى
حضرتلرينك احسانيله ونشر رحمتيله ونور لبس
امدى بادشاهلر ووزرا ووكلا وبالجمله ارباب دولت
اوزرينه واجب اولان امورك غايت اهم مهمى
بودركه كندو تحت حكومتنده اولان مسلمانلرك
صلاح وتقوى اوزره اولملرين هر بار مراد ايدوب
دائما خير يله امر ايليه لر ودخى معاصيدن صبر ايدوب
دعا ونياز ونماز ايله امر ايليه لر ودخى فسق وعصياندن
وبدعتدن وشهواته تابع اولمقدن منع ايده لر بوم كوردن
منع ايسه حسن حال الله وبر كسنيه رنجيده اولمقسزن
ممكندر همان باش اولان آدم عسكرك اولولرينه
وصالحلرينه التفات ويرامزلرينه وشر ايشده
شريك اولنلرينه بغض وعداوت ايدوب يوزلرينه
بقميوب يوز چويرمكله اولورمثلا باش اولان

شخص

شخص بو اطوارده اولنجه تحت حكومتنده جمله يرامز
اولنلر ايو وصالح اولمغه ميل وهوس ايدرلر ودخى
باش اولوب وحاكم اولنلره بر واجب دخى بودركه

ولان امر بجنده

كندو نفسنى غايت الچق كورب وكندويه همتى بوجه
ايليه مثلا كندو جاه منصبنه بقوبده غرور ايلميه
تنكم بيغمبر عم بيورر قال النبى عليه السلام من
تواضع لله رفعه الله پس ايمدى اول شخص ديكه بن
بو جمله خلقدن ادنى بر عاصى يوزى قاره كناهكارم
ديه اما دشمن ايله حين مقاومتده بنده معجزهٔ قرآن
ومعجزهٔ رسول وار در حضرت خدانك نصرتى
بنمله بله در انشاء الله عون حق ايله بن بو دشمنه
غالب اولورم ديو بلند همت اولوب طبان بكلكى
ايليه ودخى بو زمانده وبو عصرده حاكم وخصوصا
بادشاه عالم پناه حضرتلرى اوزرينه اجراسى
واجرايه التزامى واجب وبلكه فرض اولان اهم
امور دينيه دن بر مقدار ماده لر وامور مهمه لر قالدى
انلرى ذكر وتحرير ايله خاتمهٔ كتاب ايدهرز انشاء الله

تعالى جمله دن اول فقرانك وعامهٔ امت محمدك
فوق الغايه دعالرينه باعث ونظام عالمه سببدر
ترنج جارى احوالى الحمد لله اطراف واكنافده وجوانب
اربعه ده بغداى وساير محصولات بوللق اولوب
برحالله مضايقه يوغيكن واليلرك وقاضيلرك
رخصت ويرملريله اتمكجيلر وقصابلر وبقاللر
وبالجمله ساير اهل حرف وتجار طايفه لرى كرستهزين
الحق ايدوب وكونه كونه حيلله ره سالك اولدقلرندن
ماعدا درهملرين دخى ناقص ايدرلر وزخيره صاتنلر
دخى حيله ايدوب خالص صاتمزلر وساير اسباب
واشيا صتانلر دخى حالا منقور حسابنى كوزه دوب
بكندكلرى بها ايله صتارلر واهل صنعت دخى عامهٔ
صنعتلرين دوغرو لقله اشلميوب انواع درلى حيلله ره
دوغرى
سالك اولديلر والحاصل دوغريه مزاد سلطانى بله
بو رمز اولدى پس ايمدى وكلاى دولت وقانسيلر
بونلره تقيد تام واهتمام ايدوب نظام ويرملر ايچون
سعى جميل اتسونلر ديو محكم تنبيه وقطعى فرمان جليل

الشانلره

الشانلره محتاجدر ودخى كفره طايفه سى وقاربلرى
اسلام لباسيله كزدورلميوب رسم قانون
اوزره كفره اسلوبنده كزدورلوب واهل اسلامى
كوردكلرنده قالدورمدن اشاغى ينوب بو فلان
پاشانك وفلان اغانك درزيسى وكوركجى باشى
سبددر ديو كفره ويهودى طايفه لرينه عنبار اولنمق
ايچون محكم تنبيه وتقيد تام اولنمق نظام عالمه
بادى اولور ودخى ممالك محروسده احكام شرع
الله كما ينبغى اجرا وخلاف شرع شريف نعوذ بالله
حكمدن بغايت حذر ايدوب وممكن مرتبه سى
تدبيريله ظلم ومنع اولنمق ايچون واليلره وقاضيلره
قطعى فرمانلر ومحكم تنبيه لر ارسال اولنمق نصرت
عظيميه باعث وظلم ايسه نعوذ بالله تعالى
دولت عليتنك انهزامنه بادى اولور ودخى
نا اهله رشوت وحمايه ايله وزارت وپاشالك
وبكلك ومولويت وقاضيلق ويرلميوب اهل اولنلره
ومنصف ادملره مفت مجانا ويريلوب رشوت

ناميله برشئ النميوب وسائر مناصب دخى بوكا كوره
ظالم اولنلرك حقندن كلنوب نامستحق اولنلر
عزل وورد اولنوب تجسس ايله هر ايشك اربابى
بلنوب ويرلدنصكره عزل ايجاب ايدرقباحتى
ظاهر اولمدقجه بركسنه عزل ونفى اولنمق نقض معامله
سبب اولدوغندن ماعدا دشمن دين مبينك
دخى عدم ظفرينه باعث اولور بو مضمونه مشعر
هدايه حاشيه لرندن صاحب نهايه وامام
كرمانى برحديث صحيح نقل ايدرلر قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم مَنْ قَلَّدَ انسانا عَمَلاً وَفِى
رَعِيَّتِهِ مَنْ هُوَ اَوْلى مِنْه فَقَدْ خَانَ الله وَرَسُولَه
وَجَمَاعَةَ المُسْلِمِينَ صدق رسول الله معناى
لطيفى بادشاه ياخود وكلاسى برشخصى بر ايشه
استخدام ايلدكلرنده زير حكومتلرنده اندن دخى
زياده مُسْتَحَقّى وار ايسه اول حاكم اللهَ ورسولِنه
وجماعتِ مسلمينه خيانت ايتمش اولور ديمكدر
ودخى اموال تحصيلدارلغى مستقيم ومتعفف اولن

ادملره ويريلوب ظالم ومفلس اولنلره ويرلميه
مفلسه ويرلدوكى صورتده مال ضايع اولورسه
ويرنلر تضمين ايتسونلرديو تقييد تامه وقطعى فرمانلره
محتاجدر تاكه ايراد دولت عليه مصروفه وفا ايدوب
اكر پادشاهلر واكر وكلاى دولتى راحت وزره
برقرار اوله لر ودخى اهل سوق طايفه سى سمور
كوركلر وكونه كونه لباسلر كيوب سفره مامور
اولان عسكر اسلام عبا وكبه لر كيرلر ايمدى
عسكرى طائفه سندن غيرى بركسنه سمور وناقه
كورك وطقان جقشيرى وبوكا كوره اسباب كيمه
سونلر وآت وبوصات ايله شهر ايچنده كزمه سونلر
ديو تنبيه تام اولنور ايسه پادشاه اوجاقلرى وپادشاه
الملكى بين الناس قيمت واعتبار بولوب قدرنى
بيلنن خلق عسكرى اولمغه طالب وراغب اولوب
دشمنه جواب دخى اسان واستمرار سلطنته
بادى اولور بويله اولدقده عسكرى طائفه سى
التفاتى هضم ايتميوب بعض شقاوته مؤدى

اولورلرایسه هر برسنجاقلرڭ وقضالرده اولان
وآلیلکره وحاکملره وهراوجاغك ضابطلرینه بلاامان
حقلریکزدن کلنورزنهار اشقیایه وحسنیته
رخصت ویرمیه سز دیو تنبیه تام وقطعی فرمان
جلیل الشانله محتاجدر ودخی ان شاءالله تعالی
سفرهمایون ایچون جمله اوجاقلرده تصحیح ویکیدن
قبویه چقاجق طوائف عسکری ابا عن جد عسکری
اوغلی عسکری بکتدلك وبهادرلك ایله شهرت
ویرمشلردن آلات حرب استعمالنده ماهر
برسلاح یازیلوب زنهار رعایا مقوله سی وچولپه
وشقی یازلمیه دیو محکم اوجاقلره تنبیه واطراف
واکنافه دخی بو وجه اوزره فرمانلر صادر اولمق
تأبید دولته ورضای حق تحصیله باعث
ودشمندن اخذ انتقامه سبب اولور ودخی
اکر پادشاه عالم پناه حضرتلری واکر وزرای
وکلاسی واکر علماء صلحاسی واکر کتاب
طائفه سی حاصلی سفره مأمور اولان عساکر

اسلام

اسلام بالجملة احتشامی ترك ایدوب فی الجمله
مضبوط اولوب وهر کس خدمتکارلریرادونوتا
اولنلرین سفره کتوروب زنهار فسادات عظمالره
باعث اولان تازه اوغلانی وباشنه درمانی اولمین
خدامی سفره کتورمه سونلر دیو تنبیه تام اولنمق
فتوحات عظمالره باعث ودشمنك خاکله یکسان
اولمسنه سبب اولور ان شاء الله تعالی ودخی
بالجمله سرحد منصورلرده سد سدید اسلامیه
اولان قلعه لرك حالا موجود اولان عسکری
وجبه خانه سی وسائر ذخیره مهماتی ندر وقصور
لازمه سی وتعمیراتنك اقتضاسی ندر معتمد علیه
آدملر ایله یوقلنوب وبعده تدارکی کورلمك
٥ تقویت دین مبین اولدوغندن ماعدا دشمنك
عدم ظفرینه بادی اولور ودخی ممالك اسلامیده
بالجمله کفره طائفه سنك الرنده واولرنده
آلات حرب بولنمق اهانت دین ودولتدر ایمدی
بالجمله کفره یدلرنده بولنان آلات حرب خفیه

وقبض اولنوب تسلیم جبه خانه اولندقده عسکره
سلاحی اولمیان غزات مسلمینه توزیع اولنمق
نظام عالمه سبب اولور والله اعلم بالصواب
بس ایمدی بو فقیر حقیر هزار قصور بو ترجمهٔ
لطیفهٔ شرع شریفه دائر اولان یرلرین رب
کریمک احسانی اولدوغی مرتبه قران مجیددن
واحادیث رسولدن وامام اربعه نك استنباط
واستخراجلری اولان فقه شریفدن محلّه
مناسب اولنلری جمع ایدوب وقانون منیفه
واحوال عالمه وعلم خارجیه دائر اولان
یرلرینی یتمش اوچ مثلله تك اکثریله ممکن
اولدیجه کوروشوب وقنوشوب نصب نفس
ایدوب کزوب علی حدة تاکیدله سؤال دائمکله
بفضل الله کویا عالمك صلاحی وفسادی نه
یوزدن اولور بکا منکشف اولوب بعده بو اوراقی
جمع ایلدمکه الی یوم القیام پادشاهلر ووزرا
وسائر عامهٔ اهل حکومت اولنلر رضای

حقی

حقی قصد ایدوب بو کتاب قرائت وایچنده اولان
احکامی اجرا ایتسونلرده نتیجه ونتیجه اضعاف
مضاعف اجر جزیلهلره نائل اولسونلر وبو فقیرك
دخی بو مجازاده حضرت حقك حضورنده معنوی
سنده ذکر ذمه دمان اولسون ایچوندر
انجق غرضم بس ایمدی اغراض دنیویه دن
وریا وسمعه دن کندو نفسمی لله امانت
ایلدم الحمد لله علی التمام ۞ وعلی رسوله
افضل السلام ۞ وعلی اله المهتدین بهدایت
الایمان ۞ بفضل من بالعون والاحسان ۞

تمت

SON

